

Zaaknummer: 816645

Vragen van statenleden Cas Vasseur (CDA) en Joan van Burg (SGP) () ingevolge artikel 44 reglement van orde

AANHANGSEL

tot de notulen van de Provinciale Staten van Zeeland 2026 nummer 240

Vragen ingevolge artikel 44 van het reglement van orde inzake vaargeul Westerschelde:

(ingekomen: 3 februari 2026)

Relevante context en actualiteit

De Westerschelde is belangrijk voor Zeeland. Wij merken dat het dossier Westerschelde met de onderliggende beleidsopgaven de interesse heeft van uw Staten. De komende periode zullen verschillende relevante beleidsopgaven samen komen. Concreet denken wij aan:

- de Strategie waterveiligheid en het uitwerken van de VoorKeurStrategie Zuid Westelijke Delta;
- het proces voor het vernieuwen van de Natura2000 doelen;
- de actualisatie van het Natura2000 Beheerplan Westerschelde & Saefthinge;
- het Natuur(herstel)plan op basis van de Natuurherstel Verordening;
- de herijking van de Lange Termijn Visie 2030 door de VNSC en de Schelderaad;
- verschillende projecten in het kader van de energietransitie nabij de Westerschelde, die allen een ruimtelijke component met bijbehorende procedures inclusief een natuurcomponent kennen.

Verbindend element in al deze opgaven is de beoogde ruimteclaim. Als provincie hebben we weinig bevoegdheden, maar des te meer belangen. Tegelijkertijd hebben we een belangrijke positie in de verschillende samenwerkingsverbanden van de Vlaams Nederlandse Schelde Commissie (VNSC) en de Schelderaad, de Zuid Westelijke Delta en de Programmatische Aanpak Grote Wateren. Dat betekent dat we als Zeeland invloed kunnen uitoefenen, mits we dat doen als een realistische, constructieve en pro-actieve partner. Het is in onze optiek ook cruciaal dat we hierbij als Zeeuwse overheden samen optrekken en één Zeeuws geluid laten horen.

Vanuit bovenstaande context en overwegingen oriënteren wij ons op onze positie in het dossier Westerschelde. Wij streven ernaar u hierover voor de zomer per brief te informeren en of, en zo ja welke stappen wij voornemens zijn te gaan zetten. Mede vanuit deze context hebben wij onderstaande vragen beantwoord.

Vragen aan Gedeputeerde Staten	Antwoorden van Gedeputeerde Staten
1. Op welke wijze en in welke fase(n) is de Provincie Zeeland betrokken geweest bij het onderzoek van het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ)?	1. Op 6 januari 2026 hebben wij onder embargo de rapportage “De Westerscheldenatuur: Een mooie toekomst vraagt keuzes nu!” van het NIOZ ontvangen. De Provincie is geen opdrachtgever van het onderzoek, noch hebben wij inhoudelijke betrokkenheid gehad. Het NIOZ voert, als onderdeel van een breder consortium, verdiepende monitoring uit binnen het NPW en rapporteert hierover aan een stuurgroep waarin naast de provincie ook diverse andere belanghebbende partijen zijn vertegenwoordigd. Tijdens het bespreken van (concept) rapportages over deze verdiepende monitoring ontstonden regelmatig discussies over de grootschalige ontwikkeling van de Westerschelde. Het NIOZ heeft op eigen initiatief en voor eigen rekening dit rapport opgesteld.
2. Is het bij GS bekend op welke wijze Rijkswaterstaat deze signalen heeft betrokken bij de verdere uitwerking en uitvoering van het beleid? En is dit onderwerp besproken binnen de Vlaams-Nederlandse Scheldec commissie (VNSC) en/of de Schelderaad? a. Zijn er in het verleden al signalen geweest dat de huidige baggermethodiek van zogenoemd ‘slim storten’ minder gunstig is voor het behoud van slikken dan eerder werd verondersteld? b. Zo ja, hoe is hiermee rekening gehouden bij de baggervergunningen die met regelmaat worden verstrekt door Rijkswaterstaat en andere bevoegde overheden? c. Zo nee, waarom niet?	2. en 2a. De verantwoordelijkheid van het beleid en beheer van het Schelde-estuarium ligt in Nederland bij de ministeries van IenW en LVVN. Afstemming met Vlaanderen vindt plaats via de VNSC. Rijkswaterstaat is de beheerder van het watersysteem en bevoegd gezag (namens IenW) voor het afgeven van de benodigde watervergunning en ontgrondingvergunning. Het ministerie van LVVN verleent de natuurvergunning. Signalen van ophoging en schorvorming van platen (in de Westerschelde) en slikken (langs de dijken) zijn al langere tijd bekend. Dit is ook beschreven in de inhoudelijke evaluatie (T-2021) en het Lange Termijn Perspectief Natuur (LTP-N). Hierin constateert de VNSC dat schorvorming zijn oorzaak vindt in het samenspel van de vele ingrepen uit zowel het verleden als het heden, waaronder de bagger- en stortstrategie. De VNSC heeft het NIOZ rapport intern besproken en een reflectie (als nieuwsbericht) op haar website geplaatst. 2b en 2c. Het vaargeulonderhoud in de Westerschelde wordt sinds 2010 vormgegeven volgens het principe van flexibel storten. Dat laat toe om in te spelen op morfologische evoluties in het systeem en op basis van de resultaten van monitoring de activiteiten bij te sturen. Hierdoor is het zwaartepunt van de stortstrategie het afgelopen decennium geëvolueerd van storten in nevengeulen en langs plaatranden naar het storten in diepe delen in de hoofdgeul.

3. Zijn er andere bestaande studie(s) of scenario's waarin alternatieven voor verondieping zijn onderzocht zoals natuurcompensatie, aanpassing van het vaargeultraject, periodieke dynamische maatregelen of ontpoldering, binnen de topografische grenzen van het Natura 2000-gebied Westerschelde? a. Zo ja: Welke diepte (of bereik van dieptes) acht GS optimaal of wenselijk voor herstel of behoud van natuurkwaliteit in het Westerschelde-estuarium, rekening houdend met ecologische doelen en Europese verplichtingen (VHR / Natura2000 / Kaderrichtlijn Water). En kan GS die documenten meesturen of benoemen?	3. Het NIOZ heeft geen onderzoek gedaan naar alternatieven voor verondieping van de vaargeul. Daarnaast begrijpen wij niet wat met 'periodieke dynamische maatregelen' bedoeld wordt. In antwoord op de vraag naar bestaande studies zijn er in het verleden verschillende onderzoeken gedaan naar alternatieven om natuurherstel vorm te geven (en niet naar alternatieven voor verondiepen). Deze gaan zowel over maatregelen binnen als buiten de begrenzing van het Natura2000 gebied. Zonder de intentie te hebben volledig te zijn, zijn ons de volgende onderzoeken en studies bekend: • Studierapport natuurontwikkelingsmaatregelen ten behoeve van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium. Rijksinstituut voor Kust en Zee/RIKZ, Instituut voor Natuurbehoud en Universitaire Instelling Antwerpen, vakgroep Ecosysteembeheer. Juni 2003. • Onderzoek Alternatieven Ontpoldering Westerschelde. Rapport van de Commissie Maljers. December 2006. • Wennen aan de Westerschelde. Advies commissie natuurherstel Westerschelde: alternatieven voor ontpoldering Hertogin Hedwigepolder. 2008. • Natuurherstel in de Westerschelde: De mogelijkheden nader verkend. Hoofdrapport. Deltares / Nolte. 2011. • Vervolgonderzoek drie buitendijkse maatregelen voor natuurherstel in de Westerschelde. Deltares, Arcades, Svasek Hydraulics. Kenmerk 1204087-000. 2012. • Natuurherstel van de Westerschelde; een systeemperspectief. Vogelbescherming Nederland. prof. dr. P.M.J. Herman en prof. dr. ir. M.J.F. Stive. Juni 2011. • Lange Termijn Perspectief Natuur (LTP-N); De uitkomst van een proces met belanghebbenden uit Vlaanderen en Nederland. VNSC. 2024. 3.a. Het Lange Termijn Perspectief Natuur (LTP-N) is het enige onderzoek wat inzicht geeft in de vraag wat de effecten zijn van het aanpassen (verondiepen) van de vaargeul op de staat van de natuur. Op pagina 20 van het LTP-N is, op basis van de kennis die via de VNSC beschikbaar is, een inschatting gemaakt van de effecten van stoppen met vaargeulonderhoud en de bijdrage daarvan aan natuurherstel. Samengevat stelt het LTP-N
--	--

b. Zo nee: acht GS het dan wenselijk om, zoals door CDA en SGP eerder bepleit, opnieuw en expliciet te kijken naar de staat van het verdrag over de vaargeul in relatie tot de staat van de natuur in de Westerschelde?	dat verondiepen van de hoofdgeul of de nevengeulen niet direct extra leefgebied (natuur) zal opleveren. Ingeschat wordt dat het positieve effect op de natuur zal ontstaan na meer dan 100 jaar. Daarmee is verondiepen geen realistische maatregel die de 'slechte staat van instandhouding' kan oplossen in de komende decennia. In bijlage 4 van het LTP-N is het te verwachten effect van verondiepen op natuur nader uitgewerkt. Dit rapport is op 17 september 2024 (kenmerk 326307) met uw Staten gedeeld (zie commissie Ruimte, 4 oktober 2024, AP 104). 3.b. Nee, omdat wij inschatten dat dit niet realistisch is om twee redenen. De eerste leest u bij het voorgaande antwoord. Ten tweede betreft het 'Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, enerzijds en de Vlaamse Gemeenschap [...] van het beleid en het beheer in het Schelde-estuarium (Middelburg, 21-12-2005)' afspraken tussen twee nationale overheden. Provincie Zeeland was hierbij geen partij. In artikel 16 van dit verdrag is bepaald dat als beide Verdragsluitende Partijen schriftelijk overeenkomen de afspraken gewijzigd kunnen worden. Hierbij moet voldaan worden aan constitutionele vereisten. Dit betekent concreet voor Nederland dat parlementaire goedkeuring nodig is (Staten-Generaal) en voor Vlaanderen parlementaire instemming door het Vlaams Parlement.
--	--

4. Wordt bij het huidige bagger- en stortbeleid gekeken naar de mogelijkheid om vrijkomend slib gericht in te zetten als bouwstof voor: versterking van laaggelegen dijkzones, natuurontwikkeling binnen het Westerschelde-estuarium en het toekomstbestendig maken van het Zeeuwse landschap in het licht van zeespiegelstijging? a. Zo ja, op welke wijze is de Provincie Zeeland hierbij betrokken en welke projecten of pilots lopen er momenteel of zijn in voorbereiding?	4. Zoals bij antwoord 2b toegelicht wordt het vaargeulonderhoud in de Westerschelde sinds 2010 volgens het principe van flexibel storten vormgegeven. Het sedimentbeheer is erop gericht om sediment voor het Schelde-estuarium te behouden ten dienste van alle hoofdfuncties, waaronder het stimuleren van natuurontwikkeling binnen de grenzen van het Natura2000 gebied en het versterken van de Waterveiligheid. 4.a. Wij hebben geen directe betrokkenheid bij het bagger- en stortbeleid. Momenteel hebben de ministeries van IenW en LNV een studie in voorbereiding waarin onderzocht gaat worden in welke mate natuurlijke processen zoals opslibbing kunnen bijdragen aan waterveiligheid, ecologische waterkwaliteit en een robuuste natuur, zowel op korte als lange termijn. Aanleiding hiervoor is de MER plicht voor het dijkversterkingsproject bij de Hoedekenskerkepolder. Wij zullen meedenken in de opzet en uitvoering van dit onderzoek vanuit de verantwoordelijkheid voor de zorg van de fysieke leefomgeving. Daarnaast verwijzen wij u naar het Statenvoorstel Strategie zeespiegelstijging welke wij de komende maand met uw Staten willen bespreken.
5. Op welke wijze wordt in dit soort onderzoeken rekening gehouden met de positie van Zeeland, zowel vanuit economisch en historisch perspectief als vanuit de Zeeuwse identiteit en ervaring in het omgaan met water? a. En hoe kan deze positie nadrukkelijker als uitgangspunt worden meegenomen in toekomstige studies en beleidsafwegingen?	5. en 5.a. In de onderzoeken en beleidstrajecten waar de Provincie Zeeland betrokkenheid heeft, opereren wij vanuit onze eigen positie en verantwoordelijkheden. Daarbij maken wij ook gebruik van de geleerde lessen uit het verleden en wetenschappelijke inzichten. Om deze reden zien natuurlijke processen zoals opslibbing (waarvan het NIOZ constateert dat dit op plaatsen in de Westerschelde snel gaat) kunnen bijdragen aan toekomstige strategieën voor waterveiligheid en natuurherstel. Juist omdat het dit soort processen geweest zijn die Zeeland door de eeuwen heen gevormd hebben, liggen hierin onze optiek kansen en passen dergelijke concepten bij de Zeeuwse identiteit.

In het onderzoek wordt een expliciete positie ingenomen ten aanzien van de economische positie van de haven van Antwerpen. 6. Deelt Gedeputeerde Staten deze analyse en conclusie, en zo ja, op welke gronden?	6. Nee, wij delen deze analyse en conclusie niet. Uit navraag bij het NIOZ blijkt dat de eerste alinea van paragraaf 5.5 niet als conclusie was bedoeld. Het betreft een reflectie op de huidige situatie die is ontstaan vanuit de historische context, en wat mogelijke scenario's geweest zouden zijn geweest als de geschiedenis een andere loop had gekend. De auteurs geven aan dat de feitelijke conclusie is verwoord in de tweede alinea van paragraaf 5.5. ("De Westerschelde staat op een scharnierpunt. etc.").
7. Stel dat de praktisch beschikbare maximale diepgang op relevante gedeelten van de Westerschelde met 2,0 meter wordt teruggebracht (dus bv. van 16,0 m naar 14,0 m, of op lokaal niveau een daling van 2 m). Welke directe consequenties verwacht GS voor: a. het aantal scheepsbewegingen per jaar (inschatting in % en absolute aantallen), b. het aandeel schepen dat Antwerpen niet meer kan bereiken en daardoor moet uitwijken naar andere havens of vervangen moet worden door een ander scheepstype, c. logistieke kosten voor havens/transport (grove inschatting of verwijzing naar kostenberekening)	7. Wij beschikken (nog) niet over informatie om deze vraag te kunnen beantwoorden. Uit navraag bij de VNSC bleek dat een dergelijke analyse of studie ook nooit is uitgevoerd. We zijn momenteel in overleg met verschillende partijen over de vraag of we de benodigde informatie beschikbaar kunnen krijgen. Op basis hiervan hopen wij de gestelde vragen te kunnen (laten) beantwoorden voor de zomer.

Het CDA en de SGP hechten eraan dat Provinciale Staten tijdig en volledig worden geïnformeerd, zodat zij hun kaderstellende en controlerende rol kunnen vervullen bij keuzes die langdurige gevolgen hebben voor economie, natuur en veiligheid in Zeeland. 8. Kan het College toezeggen om de resultaten van eventuele lopende of nieuwe studies over dit onderwerp actief te delen met Provinciale Staten, zodat de Staten hun controlerende en kaderstellende rol goed kunnen vervullen?	8. Voor zover wij als Provincie betrokkenheid hebben, zullen wij ons bekende en relevante informatie met uw Staten delen zoals bedoeld met de actieve informatieplicht. Als u doelt op het delen van onderzoeken zoals het NIOZ gepubliceerd heeft, constateren wij dat het Schelde-estuarium onderwerp is van vele (wetenschappelijk) onderzoeken en studies. Hier is de provincie Zeeland vaak niet bij betrokken. Wij achten het derhalve ondoenlijk om alle onderzoeksrapporten over de Westerschelde actief met uw Staten te delen. En dat hoeft ook niet, want vaak komt deze informatie via verschillende digitale kanalen voor alle belangstellenden beschikbaar. En daarmee ook voor uw Staten. Ten slotte is de website van de VNSC een belangrijke bron van informatie. Deze wordt actief bijgehouden en bevat de meest actuele informatie voor wat betreft het beleid en beheer van de Westerschelde.
---	--

MIDDELBURG, 10 maart 2026

Namens fractie:
statenleden Cas Vasseur (CDA) en
Joan van Burg (SGP)

Gedeputeerde Staten

H.M. de Jonge

Drs. M.C.J. Franken